

بررسی تأثیر خود ارزشیابی مرکزی بر ملاک‌های همسرگزینی در مردان مجرد در سن ۲۰-۳۵ سالگی (سن ازدواج)

ابوالفضل مرادی^۱

سیدمحسن حجت‌خواه^۲

محمدسجاد صیدی^۳

چکیده

خانواده کوچک‌ترین واحد اجتماعی است و ثبات یا ناپایداری‌اش بر اعضای خانواده و جامعه تأثیرات منفی مکرری بر جای خواهد گذاشت. بر این اساس هدف از پژوهش حاضر، بررسی تأثیر خود ارزشیابی مرکزی بر ملاک‌های همسرگزینی در مردان مجرد در سن ۲۰-۳۵ سالگی (سن ازدواج) می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل مردان مجرد در سن ۲۰-۳۵ سالگی (سن ازدواج) شهرستان ملایر در سال ۱۴۰۰ بود که از بین آنها تعداد ۲۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسش‌نامه خود ارزشیابی مرکزی جاج و همکاران (۲۰۰۳) و پرسش‌نامه ملاک‌های انتخاب همسر شوارتز و هاسیروک (۲۰۱۲) بود. داده‌ها به‌وسیله ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون هم‌زمان تجزیه تحلیل شدند. نتایج نشان داد که با افزایش خود ارزشیابی مرکزی، میزان کیفیت معیارهای همسرگزینی افزایش پیدا خواهد کرد. بنابراین معیارهای همسرگزینی در مردان مجرد با خودارزشیابی مرکزی افراد، ارتباط دارد.

واژه‌گان کلیدی: ازدواج، خودارزشیابی مرکزی، معیارهای همسرگزینی.

۱- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)

abm.malayer71@yahoo.com

۲- استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۳- استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

مقدمه

خانواده به مانند بافت سلولی، برای اندام‌های اجتماعی است و هنگامی کنشوری خود را آغاز می‌کند که برقراری پیوند قوی و دائم بین زن و مرد تحقق می‌یابد. چیزی که از آن به عنوان ازدواج نام برده می‌شود (زارع نژاد، حسینی و رحمتی، ۱۳۹۸: ۹) همسرگزینی به عنوان اولین سنگ بنای تشکیل خانواده از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (امانی، ۱۳۹۸: ۱۴۰). همسرگزینی فرایندی است شامل بررسی و سنجش ویژگی‌ها و جایگاه همسر آینده از جنبه‌های گوناگون، مانند ویژگی‌های ظاهری، درآمد، جایگاه اجتماعی - اقتصادی، سطح تحصیلات، جایگاه شغلی، جایگاه خانوادگی و غیره به طوری که مجموعه‌ای از این ویژگی‌ها، رفتار انتخاب همسر را شکل می‌دهد (رجبی، ابراهیمی و خجسته مهر ۱۴۰۰: ۲۶). انتخاب همسر جزئی از مراحل رشد روانی انسان به شمار می‌رود که اجتناب‌ناپذیر است (حقیقی زاده، کرمی و سلطانی ۱۳۹۹: ۱۴۰). ملاک‌های همسرگزینی، ادراکاتی در مورد صفات و ویژگی‌هایی است که از همسر مطلوب یا بالقوه مطالبه می‌شود و تعداد زیادی از این ادراکات به طور واضحی با هیجانات در ارتباط است (باس، ۲۰۲۰: ۵۱۱). تعدادی از این معیارها مختص به فرد و برخی نیز تقریباً بین همه اعضای گروه از نظر جنس با نوع مشترک است (مهرابی زاده، ۱۳۹۸: ۲۴). ترجیحات و ملاک‌های مشترک انسان‌ها برای انتخاب همسر، مورد قبول عموم مردم و همین‌طور بسیاری از رشته‌های علمی، از جمله جامعه‌شناسی، ژنتیک و زیست‌شناسی تکاملی است (باس، ۲۰۱۹: ۴۵).

انتخاب صحیح همسر، منجر به شکل‌گیری خانواده سالم می‌گردد. در عوض، انتخاب اشتباه همسر، کارکرد مثبت مورد انتظار نهاد خانواده معکوس شده و بستر نزاع و تربیت فرزندان منحرف و سرخورده شده و در بیشتر موارد به طلاق منتهی خواهد شد (نوغانی، صدیق اورعی و سالار، ۱۳۹۲: ۱۷-۳۶). در پژوهشی که با هدف بررسی دنیای مطلوب در زمینه ازدواج در دختران ۳۵ سال و بالاتر انجام گرفت، نتایج حاصل از مصاحبه نشان داد بیشترین میزان فراوانی گویه استخراج شده را، مضمون کلی باورهای حاکم بر فکر فرد تشکیل دادند (شامل مفاهیم باورهای مربوط به رابطه زوجین، باورهای فمینیستی، عشق و تعلق ورزی، اعتقادات و دیدگاه به ازدواج). این یافته

نشان‌دهنده نقش بیشتر باورهای حاکم بر فکر فرد، در انتخاب‌ها و تصمیم‌گیری‌های فرد است (بنی‌هاشمی، مدنیان، لطیفه السادات و پرنده، ۱۳۹۹: ۱۷-۳۷)

در پژوهشی با هدف مقایسه سبک‌های دلبستگی، سطح تمایز یافتگی در دانشجویان متأهل دارای رابطه و فاقد رابطه قبل از ازدواج و نحوه نگرش آنان نسبت به ازدواج صورت پذیرفت، نتایج حاکی از آن بود که در میان دانشجویان متأهل دارای رابطه و فاقد رابطه قبل از ازدواج تفاوت معناداری میان سبک‌های دلبستگی و سطح تمایز یافتگی وجود ندارد، اما در نحوه نگرش به انتخاب همسر، بین آنها تفاوت معناداری وجود دارد (رستمی، گودرزی، ۱۴۰۰: ۳۱-۵۲) این مورد در واقع اهمیت عوامل گوناگون روان‌شناختی در امر ازدواج و همسرگزینی را نشان می‌دهد. یکی از مؤلفه‌هایی که ممکن است بر معیارهای همسرگزینی افراد تأثیرگذار باشد، خود ارزشیابی مرکزی^۱ است. خود ارزشیابی مرکزی شامل ارزشیابی‌های اساسی هستند که افراد درباره خودشان، جهان و دیگران دارند (جیانگ، جینگ، وانگ و والیس^۲، ۲۰۱۷). خود ارزشیابی مرکزی عقاید شخص درباره توانمندی‌ها (کنترل زندگی) و کفایت‌هایش (عملکرد، فرایند مقابله، موفقیت) را در بر می‌گیرند. جاج و همکاران (۱۹۹۷) به‌منظور طراحی مدل خود ارزشیابی مرکزی، از چهار صفت خاص شامل؛ عزت‌نفس، کانون کنترل (جایگاه مهار)، روان نژندگرایی (عصبیت) و خودکارآمدی تعمیم‌یافته استفاده نمودند (به نقل از هوارد^۳، ۲۰۱۷). خودارزیابی یک تکنیک قوی برای کنترل و بهبود توانمندی افراد است و یکی از شکل‌های جدید آنکه اخیراً بسیار موردتوجه پژوهشگران قرار گرفته است، خود ارزشیابی مرکزی است که به معنی ارزیابی اساسی فرد از شایستگی، صلاحیت و قابلیت‌های خود است (محمدهپور، شاهی و تاجیک زاده، ۱۳۹۶). جاج، لاک و دورهام^۴ (۱۹۹۷) سازه خود ارزشیابی مرکزی را مطرح کردند. طبق نظر آنها خود ارزشیابی مرکزی، یک صفت وسیع، پنهان و مرتبه بالاتری است که شناسنده چهار صفت شخصیتی است، نخست، عزت‌نفس (ارزش کلی که فرد برای خودش به‌عنوان یک انسان قایل است)، دوم، خودکارآمدی تعمیم‌یافته (خود ارزشیابی فرد که

1. central self-assessment

2. Jiang, Wang, Jing, Wallace

3. Howard

4. Judge, Locker, & Durham

از انجام عمل در موقعیت‌های مختلف ناشی می‌شود)، سوم، عصبیت (گرایش به سبک شناختی/تبیینی منفی‌گرایانه و تمرکز بر جنبه‌های منفی خود)، چهارم، جایگاه مهار (باورهایی که فرد در مورد رویدادهای زندگی خود دارد). نقطه اشتراک این چهار صفت را خود ارزشیابی مرکزی می‌نامیم که یک ارزیابی اساسی است که فرد از ارزشمندی، اثربخشی و قابلیت خود به‌عنوان یک فرد به عمل می‌آورد (جاج و همکاران، ۱۹۹۷). همان‌طور که مشاهده می‌شود، تأثیرات این چهار صفت بر روی تصمیم‌گیری کاملاً مشهود است.

به نظر می‌رسد فردی که از لحاظ عزت‌نفس در سطح بالایی قرار دارد، از گیر تضادها، دوسوگرایی‌ها، آزادتر، در مواجهه با تهدیدها مقاوم‌تر و در برابر اختلالات تشخیصی در امان‌تر و در رسیدن به اهدافی که برای خود مشخص نموده است موفق‌تر خواهد بود. بهره‌مندی از عزت‌نفس علاوه‌بر آن که جزئی از سلامت روان به‌حساب می‌آید، با پیشرفت تحصیلی نیز ارتباط دارد. پژوهشگران بسیاری به وجود رابطه بین عزت‌نفس و پیشرفت تحصیلی در مدرسه پرداخته‌اند (بیابانگرد، ۱۳۹۰).

خودکارآمدی عمومی به معنی باور به صلاحیت شخصی برای اینکه از پس‌کارهای تازه برآید و از عهده طیف گسترده‌ای از موقعیت‌های چالش‌برانگیز یا پافشاری برآید را از خودکارآمدی خاص (مقیدبودن به انجام کار خاص) متفاوت می‌دانند. آن‌ها ثابت کردند که چگونه خودکارآمدی عمومی به عزت‌نفس و عملکرد تحصیلی و نیز ساختارهای دیگر مربوط است و اینکه چگونه این ارتباط تمام فرهنگ‌ها و نمونه‌ها محکم حفظ می‌شوند (نماینده، ۱۳۹۷). روان‌رنجوری یا روان‌نژندی، به‌عنوان تجربه عواطف منفی و پریشانی روان‌شناختی، تعریف شده است که شامل اضطراب، پرخاشگری، افسردگی و رفتار تکانشی و غیره است و در علم آسیب‌شناسی روانی مورد مطالعه قرار می‌گیرد (بتنکورت، تالی، بنجامین و والتاین^۱، ۲۰۱۳). رهایی از نقش‌ها، عادت‌ها، و شخصیت‌های بیمارگون (مردن در خود پیشین و زنده شدن در خود عاملیت دار)، به معنی آزادشدن انرژی بسیاری است که پیش‌ازین صرف ممانعت از بروز و ظهور انسانی مسئول و سرزنده می‌شد. برای اینکه فرد کاملاً سرزنده شود

^۱. Bettencourt BA, Talley A, Benjamin AJ, Valentine J.

باید در ارگاسم، خشم، اندوه و شادی منفجر شود. فرد روان‌رنجور، با این انفجار است که از بن‌بست و درون پاشی فراتر می‌رود (شارف، ترجمه فیروز بخت، ۱۳۹۹). باتوجه به مطالب ذکر شده هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر خود ارزشیابی مرکزی بر ملاک‌های همسرگزینی در مردان مجرد در سن ازدواج است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی همبستگی است. جامعه آماری شامل مردان مجرد در سن ۳۵-۲۰ سالگی (سن ازدواج) شهرستان ملایر در سال ۱۴۰۰ بود که از بین آنها تعداد ۲۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها

پرسش‌نامه خود ارزشیابی مرکزی جاج و همکاران

این مقیاس را جاج و همکاران (۲۰۰۳) ساختند که دارای ۶۵ ماده بود. این ماده‌ها به‌گونه‌ای مطرح شدند که کلیه صفات خود ارزشیابی مرکزی را پوشش دهند و به‌گونه‌ای نوشته شده‌اند که سنجش خودارزشمندی، کنترل بر محیط، برخورداری از قابلیت و شایستگی برای کسب موفقیت و سازگاری هیجانی را شامل شوند. جهت گزینش ماده‌های مناسب بر اساس چهار ملاک شامل محتوای مناسب هر ماده؛ همبستگی بین ماده‌ها؛ همبستگی هر ماده با خشنودی شغلی، خشنودی از زندگی و عملکرد شغلی؛ و کوتاه‌بودن آزمون عمل شد. این مقیاس ابتدایی روی نمونه نخست اجرا شد و بدین‌گونه ۱۲ ماده باقی ماند که در مقیاس پایانی برای اندازه‌گیری خود ارزشیابی‌های مرکزی مورد استفاده قرار گرفتند. تحلیل پایایی نشان داد این مقیاس از همسانی درونی بالایی برخوردار است. بررسی‌های مربوط به اعتبار نیز نشان داد این مقیاس ساختار تک عاملی دارد و همه ماده‌ها روی این عامل به طرز معنی‌داری بار گذاشتند. علاوه بر این، این مقیاس با مقیاس‌های عزت‌نفس، خودکارآمدی، تعمیم‌یافته، عصبیت، جایگاه مهار، وظیفه‌شناسی، توافق‌جویی، بازبودن، خشنودی شغلی، عملکرد شغلی و رضایت از زندگی رابطه داشت (جاج و همکاران، ۲۰۰۳).

پرسش‌نامه ملاک‌های انتخاب همسر (MSCI)

این پرسش‌نامه توسط شوارتز و هاسیبروک (۲۰۱۲) جهت سنجش معیارهای انتخاب همسر ساخته شد. شرکت‌کنندگان اهمیت ۸۲ ملاک انتخاب همسر را جهت رابطه بلندمدت (از بی‌اهمیت ۱ = تا بسیار مهم ۵) می‌سنجند. بررسی‌ها نشان داده که بیشتر متغیرها به مقدار فراوانی از فرضیه توزیع بهنجار و عادی انحراف دارند. با این حال، این نمونه نشان می‌دهد که همه مقادیر کلی در این داده‌ها به اندازه کافی همبستگی درونی دارند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از برنامه *Spss* با رعایت مفروضه‌های این روش‌های آماری انجام شد.

یافته‌ها

طبق نتایج، ۲۷/۵۰ درصد از آزمودنی‌ها در طبقه سنی ۲۰-۲۵ سال، ۴۹ درصد از آزمودنی‌ها در طبقه سنی ۲۶-۳۰ سال، ۲۳/۵۰ درصد از آزمودنی‌ها در طبقه سنی ۳۱-۳۵ سال بودند. ۹ درصد از آزمودنی‌ها دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۱۸ درصد مدرک فوق‌دیپلم، ۴۴ درصد مدرک لیسانس و ۲۹ درصد مدرک فوق‌لیسانس بودند. ۳۳ درصد از آزمودنی‌ها بیکار یا دانشجو، ۲۹ درصد کارمند و ۳۸ درصد از آن‌ها نیز کارگر بودند. در جدول (۱) مشخصه‌های آمار توصیفی متغیر ملاک‌های همسرگزینی ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار مربوط به متغیر ملاک‌های همسرگزینی

ردیف	متغیر	میانگین	انحراف معیار
۱	مهربانی و درک	۱۵/۱۱	۲/۵۴
۲	پایگاه اجتماعی	۱۳/۱۰	۲/۱۱
۳	تشابهات و خلاقیت	۱۲/۵۴	۲/۰۸
۴	جذابیت فیزیکی	۱۵/۱۱	۲/۰۰
۵	قابل اعتماد	۱۳/۴۰	۲/۴۳
۶	جاه طلب	۱۰/۰۷	۱/۸۸
۷	رمانتیک	۱۶/۷۷	۲/۶۵

۸	بافرهنگ	۱۵/۴۳	۲/۴۶
۹	خوش خلق	۱۶/۲۳	۲/۷۶

طبق جدول (۱) از بین ملاک‌های همسرگزینی آزمودنی‌ها، ملاک رمانتیک با میانگین ۱۶/۷۷ بیشترین و کمترین مورد به ملاک جاه‌طلب با میانگین ۱۰/۰۷ مربوط می‌شود. در جدول (۲) نتایج آزمون همبستگی پیرسون، به‌منظور تبیین پیش‌بینی ملاک‌های همسرگزینی بر اساس خود ارزشیابی مرکزی ارائه شده است.

جدول ۲: خلاصه مدل رگرسیون

مدل	ضریب تعیین	مجذور ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تعیین
۱	۰/۴۱۸	۰/۲۶۰	۰/۲۵۰	۱۳/۱۵۴

جدول (۲)، ضریب تعیین، مجذور ضریب تعیین، ضریب تعیین تعدیل شده و خطای معیار تعیین را نشان می‌دهد. ضریب تعیین برای ۲۰۰ داده بین متغیر پیش‌بین (خود ارزشیابی مرکزی) با متغیر ملاک (کیفیت معیارهای همسرگزینی) برابر با $R=0/41$ است. مجذور ضریب تعیین متغیر خود ارزشیابی مرکزی با معیارهای همسرگزینی برابر ۰/۲۶ است. به عبارت دیگر، ۲۶ درصد از کیفیت ملاک‌های همسرگزینی از طریق متغیر خود ارزشیابی مرکزی قابل تبیین است.

جدول ۳: تحلیل رگرسیون ملاک‌های همسرگزینی از طریق خود ارزشیابی مرکزی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	۲۲۶۸/۳۷۶	۲	۱۱۳۴/۱۸۸	۷/۱۱۲	۰/۰۰۱
باقیمانده	۱۰۵۴/۱۳۲	۱۹۸	۵/۳۲۳		
کل	۳۳۲۲/۵۰۸	۲۰۰			

همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود، چون سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است؛ پیش‌فرض خطی بودن مدل ۱ تأیید می‌شود. به عبارت دیگر، ملاک‌های همسرگزینی از طریق خود ارزشیابی مرکزی معنادار است.

جدول ۴: ضرایب رگرسیون پیش‌بینی ملاک‌های همسرگزینی از طریق خود ارزشیابی مرکزی

متغیرهای پیش‌بین	B	Beta	خطای استاندارد برآورد	نسبت t	سطح معناداری
خود ارزشیابی مرکزی	-۰/۴۳۱	-۰/۲۲۱	۰/۰۴۵	-۴/۲۲	۰/۰۰۱

همان گونه که در جدول (۴) مشاهده می‌شود، باتوجه به سطح معناداری (۰/۰۰۱)، ملاک‌های انتخاب همسر از روی متغیرهای خود ارزشیابی مرکزی قابل‌پیش‌بینی است. به عبارت دیگر، بر اساس ضریب بتا به‌ازای یک واحد افزایش در خود ارزشیابی مرکزی برحسب انحراف استاندارد، به میزان ۰/۲۲- واحد برحسب انحراف استاندارد، از کیفیت ملاک‌های همسرگزینی کاسته می‌شود و بالعکس.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد خود ارزشیابی مرکزی می‌تواند کیفیت معیارهای همسرگزینی را پیش‌بینی نماید. تبیین پیش‌بینی کیفیت معیارهای همسرگزینی از طریق خود ارزشیابی مرکزی با استفاده از تحلیل رگرسیون هم‌زمان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج باتوجه به سطح معناداری نشان داد، خود ارزشیابی مرکزی می‌تواند کیفیت معیارهای همسرگزینی را در مردان مجرد در شرف ازدواج به‌صورت مثبت پیش‌بینی کند. این یافته به طور ضمنی با نتایج پژوهش‌های پاتوین، پکران، نیکولسون، سیمن، بکر و مارش (۲۰۱۸)، بردوکلک (۲۰۱۷)، صفرزاده (۱۳۹۹) و شریعتی، گروسی فرشی و باباپور خیرالدین (۱۳۸۸) همسو است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت خود ارزشیابی مرکزی می‌تواند سلامت روان‌شناختی و جسمانی را در افرادی که از خود ارزشیابی مثبت برخوردار هستند افزایش دهند. در واقع، خود ارزشیابی‌های مرکزی عقاید شخص درباره توانمندی‌ها (کنترل زندگی) و کفایت‌هایش (عملکرد، فرایند مقابله، موفقیت) را در برمی‌گیرند که در تأیید نتایج این تحقیق کنعانی، حمیدی فر و محمدزاده (۱۳۹۷) معتقدند که افراد با خود ارزشیابی مرکزی مثبت، از راهبرد حل مسئله مناسب‌تری استفاده می‌کنند و شریک زندگی‌شان را در دوران جوانی انتخاب می‌کنند، در واقع توانسته‌اند با مشکلات و مسائل مقابله نموده و از سلامت و بهزیستی روان‌شناختی بالاتری برخوردار هستند. خودارزیابی مرکزی به‌عنوان ارزیابی‌های شناختی موردتوجه قرار گرفته است که درباره ارزیابی فرد درباره توانایی، کنترل و شایستگی‌های خود به‌طورکلی است. به میزان اینکه فرد تا چه سطحی خود را ارزیابی کند، بر هیجان‌هایی که تجربه می‌کند، اثرگذار است. براین اساس، در واقع، افراد با خودارزیابی مرکزی بالا، احساس اطمینان بیشتر، شایستگی و کنترل دارند، بنابراین مستعد تجربه هیجان‌های مثبتی مانند امید و

غرور هستند؛ لذا، می‌توان انتظار داشت که با افزایش خود ارزشیابی مرکزی، کیفیت معیارهای همسرگزینی در مردان مجرد در شرف ازدواج نیز افزایش پیدا کند.

این پژوهش مربوط به انتخاب مردان مجرد در شرف ازدواج بود که در تعمیم نتایج به زنان مجرد در شرف ازدواج باید با احتیاط صورت گیرد. محدودیت عدم کنترل کافی متغیرهای مزاحم مانند وضعیت اقتصادی و اجتماعی، روابط با والدین و سایر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی بود. باتوجه به پیش‌بینی کیفیت معیارهای همسرگزینی از طریق طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، پیشنهاد می‌شود تا مردان مجرد در شرف ازدواج به مبحث طرح‌واره‌های ناسازگار در انتخاب همسر اهمیت داده و با اطلاعات بیشتری در این زمینه قدم بردارند.

منابع

- (۱) امامی، رزیتا؛ هادیان همدانی، کیانا (۱۳۹۸). معیارهای همسرگزینی در دانشجویان دختر و پسر. روان‌شناسی معاصر. واژه‌نامه ۱۴۰، ۱۰-۱۴۲.
- (۲) بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۹۰). روش‌های افزایش عزت‌نفس در کودکان و نوجوانان. تهران: انجمن اولیا و مربیان.
- (۳) بنی‌هاشمی، الهه السادات؛ مدنیان، لطیفه السادات؛ پرنده، لیلا (۱۳۹۹). بررسی دنیای مطلوب (در زمینه ازدواج) دختران مجرد ۳۵ سال و بالاتر شهر اصفهان. پژوهش‌های کاربردی در مشاوره، ۳(۴)، ۱۷-۳۷.
- (۴) حقیقی‌زاده، محمدحسین؛ کرمی، خدابخش؛ سلطانی، تینوش (۱۳۹۹). معیارهای گزینش همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز. علوم بهداشتی جندی‌شاپور. ۲(۲)، ۱۴۵.
- (۵) رجبی، غلامرضا؛ ابراهیمی، مریم؛ خجسته مهر، رضا (۱۴۰۰). مقایسه و رتبه‌بندی ترجیحات همسرگزینی در بین گروهی از دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان کرد، عرب و بختیاری دانشگاه اهواز. روان‌شناسی بالینی و شخصیت، دانشور رفتار. اردیبهشت. ش ۲۶:۴-۲۷.
- (۶) رستمی، لیدا؛ گودرزی، محمود (۱۴۰۰). مقایسه سبک‌های دلبستگی، سطح تمایزیافتگی در دانشجویان متأهل دارای رابطه و فاقد رابطه قبل از ازدواج و نحوه نگرش آنان نسبت به ازدواج. پژوهش‌های کاربردی در مشاوره، ۴(۲)، ۳۱-۵۲.
- (۷) زارع‌نژاد، حمیده؛ حسینی، سید محمدرضا و رحمتی، عباس (۱۳۹۸). رابطه احقاق جنسی و نارضایتی جنسی با بی‌رمقی زناشویی: نقش واسطه‌های تعارض زناشویی، مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۱(۹).
- (۸) شارف، ریچارد (۱۳۹۹). نظریه‌های روان‌درمانی و مشاوره. ترجمه مهرداد فیروز بخت. تهران: نشر رسا.
- (۹) شریعتی، مریم؛ گروسی‌فرشی، میرتقی؛ باباپور خیرالدین، جلیل (۱۳۸۸). کارایی مدل خود ارزشیابی‌های مرکزی در پیش‌بینی بهزیستی ذهنی. پژوهش در سلامت روان‌شناختی، ۳(۴)، ۱۶-۵.

۱۰) صفرزاده، فاطمه (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین حرمت خود، هم‌جوشی شناختی با خود ارزشیابی مرکزی در دانش‌آموزان دختر تیزهوش مقطع متوسطه اول شهر بابل. همایش ملی پژوهش و نوآوری در روان‌شناسی، با نگاهی ویژه بر رویکردهای درمانی موج سوم، بابل.

۱۱) کنعانی، محمد امین؛ حمیدی فر، مهدی؛ محمدزاده، حمیده (۱۳۹۵). انتخاب همسر و معیارهای آن: مطالعه‌ای در بین مردان و زنان ازدواج کرده‌ی شهر رشت. جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی، ۳(۸)، ۲۵۶-۲۲۹.

۱۲) محمدپور، سمانه؛ شاهی، مرجان؛ تاجیک زاده، فخری (۱۳۹۶). اثربخشی شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر خود ارزشیابی مرکزی، بهزیستی روان‌شناختی و امیدواری بیماران مبتلا به صرع. روان‌شناسی بالینی و شخصیت، ۱۵(۲۹)، ۳۷-۵۰.

۱۳) مهرابی زاده، هنرمند؛ داودی، مهناز؛ ایران (۱۳۹۸). بررسی ملاک‌های همسرگزینی از نظر دانشجویان مجرد دانشگاه شهید چمران اهواز. پژوهش‌های تربیتی و روان‌شناختی. ۲(۲): ۲۴

۱۴) نماینده، مرجان (۱۳۹۷). بررسی تأثیر رهبری اصیل و خود ارزشیابی مرکزی بر اشتیاق شغلی کارکنان در اداره کل آموزش و پرورش شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور، مرکز تفت.

۱۵) نوغانی، محسن؛ صدیق اورعی، غلامرضا؛ سالار، علی (۱۳۹۲). شبکه اجتماعی همسرگزینی و تأثیر آن بر رضایت از زندگی زناشویی در بین مردان متأهل. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۴(۱۴۹)، ۱۷-۳۶.

- 16) Bettencourt BA., Talley A., Benjamin AJ., Valentine J. (2013). Personality and aggressive behavior under provoking and neutral conditions: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 98, 751-777.
- 17) Boxer, C., Noonan, M., & Whelan, C. (2013). Measuring Mate Preferences: A Replication and Extension. *Journal of Family Issues*, 36(2), 163-187.
- 18) Brdovcak, B. (2017). The Relationship between Achievement Emotions, Appraisals of Control and Value, and Academic Success. *Croatian Journal of Education*, 19(3), 29-41.
- 19) Buss, D.(2019). THE Evolution of Human Mating. *Acta Psychologica Sinica*, 39, 502 -512. Campbell, Anne (2018). *The Evolutionary Psychology of Women*, New York, Oxford University Press.
- 20) Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., Asherian, A., Biaggio, A., & Blanco -Villasenor, A., et al. (2020). International Preferences in Selecting Mates: A Study of 37 cultures.

- 21) Higgins, L. T. Zheng, M. Liu, Y. & Sun, Chun Hui. (2002). Attitudes to Marriage and Sexual Behavior: A Survey OF Gender and Culture Differences in China and United Kingdon, sex rols. 46. (3-4): 75-89.
- 22) Howard, Matt. (2017). The empirical distinction of core self-evaluations and psychological capital and the identification of negative core self-evaluations and negative psychological capital. *Personality and Individual Differences*, Vol.114, pp.108–118.
- 23) Jiang, Z., Jing, X., Wang, Z., Wallace, R. (2017). Core self-evaluation: Linking career social support to life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, Vol. 112, pp.128–135.
- 24) Putwain, D. W., Pekrun, R., Nicholson, L. J., Symes, W., Becker, S., & Marsh, H. W. (2018). Control-Value Appraisals, Enjoyment, and Boredom in Mathematics: A Longitudinal Latent Interaction Analysis. *American Educational Research Journal*, 55 (6), 1339-1368.
- 25) Schwarz, S., & Hassebrauck, M. (2012). Sex and Age Differences in Mate-Selection Preferences. *Human Nature*, 23(4), 447-466.
- 26) Shackelford, T., Schmitt, D., & Buss, D. (2005). Universal dimensions of human mate preferences. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 447-458.
- 27) Sprecher, S. & Hatfield, E, (2009), Matching hypothesis. In H. Reis & S. Sprecher (Eds.) *Encyclopedia of human relationships*, New York: SAGE.
- 28) Toro-Morn, M., & Sprecher, S. (2003). A Cross-Cultural Comparison of Mate Preferences among University Students: The United States vs. The People's Republic of China (PRC). *Journal of Comparative Family Studies*, 34(2), 151-170.